

A végrehajtási jog elévülése Romániában

FEGYVERESI ZSOLT*

1. Bevezetés

A jogerős bírósági határozatok és egyéb végrehajtható okiratok kikényszerítésére irányuló jog (végrehajtási jog) nem érvényesíthető korlátlan ideig, hanem az a jogszabályban rögzített elévülési határidőn belül gyakorolható. A végrehajtási jog elévülése a követelés állami kényszer útján történő kikényszeríthetőségének időbeli korlátja, ami elsődlegesen a követelés érvényesíthetőségének megszűnését eredményezi, és csak másodlagos következménye a konkrét végrehajtható okirat végrehajtási erejének elvesztése. Jelen tanulmány célja áttekinteni a román végrehajtási jog elévülésének szabályait és dogmatikai alapjait, különös tekintettel a román Polgári törvénykönyv (továbbiakban: Rptk.) és Polgári eljárásjogi törvénykönyv (továbbiakban: Pejtk) idevágó rendelkezéseire, valamint a releváns joggyakorlatra.

A végrehajtási jog jogi természete kettős: bár a szabályozása a polgári eljárásjog körébe tartozik, a román jogtudományban általánosan elfogadott, hogy az szorosan kapcsolódik az alapul szolgáló anyagi jogi igények elévüléséhez, lényegében azok sajátos megjelenése a végrehajtási eljárásban (monista érvelés). A szakirodalomban ezzel ellentétes álláspont is tetten érhető, miszerint a végrehajtási elévülés egy különálló, autonóm jogintézmény, hiszen tárgyát, hatását és rendeltetését tekintve eltérő (dualista érvelés). Az álláspont szerint a végrehajtási jog elévülésének különállóságát az is mutatja, hogy bekövetkezte nem a követelés fennállását, hanem csupán annak kényszer útján történő érvényesíthetőségét szünteti meg.¹

* Kutató, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet; dékánhelyettes, egyetemi adjunktus, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Kolozsvári Kar. DOI: 10.47079/2025.wzsna.vegrehajtas.1_11

1 Cătălin LUNGĂNAȘU: *Prescripția dreptului de a obține executarea silită – o poveste fără sfârșit?*, Revista română de executare silită, 2025/1, 39-41. o.

A végrehajtási jog elévülését elsősorban a Pejtk.² (*Codul de procedură civilă*) 706-711. cikkei szabályozzák (*prescripția dreptului de a obține executarea silită*), de a polgári perrendtartás mellett, a végrehajtási jog elévülésének értelmezésére kihatnak a román Ptk.³ 2500-2544. cikkei is, amelyek az általános elévülési szabályokat, így az anyagi jogi igény elévülésének fogalmát és általános rendszerét szabályozzák. A Pejtk. jelzett cikkei határozzák meg a végrehajtási jog elévülésére vonatkozó általános elévülési határidőt, annak kezdőnapját, az elévülés joghatásait, valamint az elévülés nyugvásának, megszakításának és kivételes esetben a határidő visszaállításának szabályait. Mindezen eljárásjogi szabályok, ahogyan arról a Pejtk. 711. cikke is rendelkezik, kiegészülnek a Ptk. általános elévülési szabályaival, így az anyagi jogi igény elévülésének fogalma és általános rendszere kihat a végrehajtási jog elévülésének értelmezésére is. Az Rptk. szerint az anyagi jogi kereseti jog azt jelenti, hogy a jogosult a kötelezettet állami kényszer útján teljesítésre bírhatja. E jog gyakorlását korlátozza az elévülés: az Rptk. 2500. cikk (1) bek. kimondja, hogy az anyagi értelemben vett kereseti jog törvényes határidőn belüli gyakorlásának elmulasztása a jog érvényesíthetőségének megszűnéséhez vezet. Az Rptk. rögzíti, hogy mely igények elévülhetetlenek (pl. tulajdonjogi kereset, vagyonmegosztási kereset, személyiségi jogi igények, stb.) és melyek esnek elévülés alá. Fontos alapelv, hogy a főkövetelésre vonatkozó kereseti jog megszűnésével egyidejűleg, amennyiben erről törvény másként nem rendelkezik, megszűnik a járulékos jogokra vonatkozó kereseti jog is.

A 2011-ben hatályba lépett Rptk. azonban szakított a korábbi *accessorium sequitur principale* elv teljeskörű alkalmazásával, így a biztosítékok terén a 2504. cikk (1) bek. szerint a főkövetelés kereseti jogának elévülése nem szünteti meg az ahhoz kapcsolódó jelzálogjog érvényesítésének jogát.⁴ A szabályozás lehetővé teszi, hogy a zálogjog fennmaradjon és önállóan érvényesíthető legyen, még akkor is, ha a követelés már elévült. Így tehát a jelzáloghitelező, a végrehajtási jog elévülési idején belül, a törvényben meg-

2 Codul de procedură civilă, publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 247 din 10 aprilie 2015, <https://legislatie.just.ro/public/detaliidocument/140271> [letöltve: 2025.05.25.]

3 Codul civil, publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 409 din 10 iunie 2011, <https://legislatie.just.ro/public/detaliidocument/175630>, [letöltve: 2025.05.25.]

4 Gabriela DĂNILĂ: *Prescripția dreptului de a cere executarea silită a contractului de ipotecă accesoriu contractului de credit. decizia iccj nr. 13/2022 pronunțată în recurs în interesul legii*, Jurnalul Baroului Cluj, 2022/2, 23. o.

határozott feltételek mellett, a zálogtárgyra végrehajtást kérhet akkor is, ha a személyes kötelem már elévült, de csak a fedezetül szolgáló vagyon értékének erejéig. Ugyanakkor a főkövetelés elévülése után a járulékos követelések – mint például a kamat – sem érvényesíthetők a zálogtárgy terhére. Egy a szakirodalomban megfogalmazott álláspont szerint az Rptk. 2504. cikke alapján a jelzálogjog részleges önállósulás következett be: a követelés elévülése megszünteti az állami kényszerrel való érvényesíthetőséget, azonban a jelzálog-biztosíték tárgyát képező vagyontárgy, mint dologi jog fennmarad, és az adós vagyoni köréből ez továbbra is végrehajtás alá vonható. Ez a konstrukció lehetővé teszi a hitelezők számára, hogy a zálogjogot külön kereseti jogként érvényesítsék.⁵

Az Rptk. 2517. cikke az általános 3 éves kereseti elévülési határidőről rendelkezik a vagyoni igények érvényesítésére, hacsak törvény más határidőt nem állapít meg. Tehát a hároméves kereseti elévülési határidő számít általános szabálynak, míg minden ettől eltérő – rövidebb vagy hosszabb – időtartam különös elévülési határidőnek minősül. Az általános, hároméves keresetelévülési határidő mellett az Rptk. és más jogszabályok több különös elévülési határidőt is meghatároznak. Ezek időtartama jelentős eltéréseket mutat: egyes esetekben – mint például a házasság érvénytelenítésére irányuló keresetnél – csupán hat hónap, míg más esetekben – például környezetvédelmi károk megtérítésére vonatkozó igényeknél – akár tíz év is lehet. E különös határidők megléte jól tükrözi az életviszonyok sokféleségét és azt a törvényi törekvést, hogy az elévülési rendszer alkalmazkodjon az egyes jogviszonyok jellegéhez és társadalmi jelentőségéhez.⁶ Az Rptk. kimondja továbbá, hogy a kereset elévülésének joghatásai nem automatikusan állnak be, hanem azt a kötelezett félnek kifogásként kell érvényesíteni a vele szemben indított perben, tehát a bíróság hivatalból nem veheti azt figyelembe.⁷

5 Bogdan DUMITRACHE: *Unele discuții privind art. 2.504 Cod civil*, Revista română de executare silită, 2025/1, 17-18. o.

6 VERESS Emőd: *Román polgári jog. Általános rész*, Forum Iuris, Kolozsvár, 2020, 214-216. o.

7 Az Rptk. 2011. október 1-én történt hatálybalépése előtt, a román polgári jogban az elévülést az 1958. évi 167. rendelet szabályozta. A rendelet 18. cikke szerint a bíróságnak hivatalból kellett vizsgálnia a kereseti vagy végrehajtási jog elévülését, azaz a bíróságnak akkor is figyelembe kellett vennie az elévülést, ha arra a fél nem hivatkozott. Kivételes esetben, ha az elévülési határidő túllépésének indokai megalapozottnak bizonyultak, a bíróság hivatalból is dönthetett úgy, hogy mellőzi az elévülés jogkövetkezményeinek alkalmazását.

Az Rptk. rendelkezik az elévülés nyugvásáról és megszakadásáról is (pl. a követelés elismerése megszakítja az elévülést), valamint lehetővé teszi az elévülésről való lemondást. A lemondás nem lehetséges, amíg az elévülési idő még nem kezdődött meg. Ugyanakkor a már bekövetkezett (letelt) elévülésre, illetve a megkezdett, de még le nem telt határidőből eredő időbeli kedvezményre a jogosult érvényesen lemondhat. Az elévülésről azonban kizárólag olyan személy tehet érvényes lemondó nyilatkozatot, aki teljes cselekvőképességgel rendelkezik, azaz jogosult elidegenítési vagy – az adott esetben – kötelezettségvállalási jognyilatkozat megtételére. Az elévülési jogról való lemondás joghatása, hogy az adós elveszíti az elévülésre hivatkozás jogát, ami azt jelenti, hogy már nem utasíthatja el a kötelezettségének teljesítését kizárólag az elévülésre hivatkozva. A lemondás hatálya azonban korlátozott, csak a lemondóra vonatkozik, és nem terjed ki az egyetemleges adóstársakra vagy a kezésekre.⁸

A végrehajtási jog elévülése kapcsán a szakirodalom – és az ítélkezési gyakorlat – fontosnak tartja a különbségtétel fenntartását az anyagi jogi elévülés (*prescriptia dreptului material la acțiune*) és a végrehajtási jog elévülése (*prescriptia dreptului de a obține executarea silită*) között. Míg az előbbi azt eredményezi, hogy az alanyi jog peres úton többé nem érvényesíthető, addig az utóbbi kizárólag a már elbírált, végrehajthatóvá vált követelés állami kényszerrel történő kikényszeríthetőségét szünteti meg. Ez a különbségtétel nem pusztán elméleti jelentőségű: a végrehajtási jog elévülésének hatálya ugyanis csak a kényszer-végrehajtás lehetőségére terjed ki, a követelés mint *naturalis obligatio* tovább élhet, és önkéntes teljesítés esetén amint azt látni fogjuk, nem igényelhető vissza.⁹

2. Általános és különös elévülési idők

A román végrehajtási jogban az általános elévülési idő 3 év. A Pejtk. 706. cikk (1) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy a bírósági végrehajtás foganatosításához való jog 3 év alatt elévül, hacsak törvény másként nem rendelkezik. Tehát bizonyos esetekben a törvény ettől a 3 éves általános elévülé-

⁸ VERESS: i.m., 213-214.

⁹ Cătălin LUNGĂNAȘU, Claudia ROȘU: *Controverse privitoare la prescriptia dreptului de a obține executarea silită*, Revista română de executare silită, 2022/4, 11-26. o.

si időtől eltérhet, és speciális – rövidebb vagy hosszabb – határidőt állapíthat meg. Így például a szabálysértésekre vonatkozó 2001/2. sz. kormányrendelet 14. cikke értelmében a szabálysértési szankciók végrehajtása elévül, ha a szabálysértési jegyzőkönyvet a szankció alkalmazásának napjától számított legfeljebb két hónapon belül nem közlik az elkövetővel. A rendelet ugyanakkor azt is kimondja, hogy a végrehajtás elévülését az a bíróság is megállapíthatja, amely a szabálysértési panaszt bírálja el. Ez a szabályozás ugyanakkor kivételt jelent, hiszen ebben az esetben a bíróság hivatalból is megállapíthatja a végrehajtási jog elévülését, ellentétben az általános szabállyal, amely szerint az elévülésre kizárólag az adós kifogása alapján lehet hivatkozni.

Szintén speciális elévülési időt állapít meg a Pejtk. 706. cikk (1) bekezdés második mondata. A 10 éves határidő a dologi jogokra vonatkozó végrehajtható okiratok esetében irányadó. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ha a végrehajtandó követelés dologi jogon alapul, akkor a jogerős határozat vagy más végrehajtható okirat 10 éven belül hajtható végre. Ilyen tipikus esetek a jelzáloggal fedezett követelések végrehajtása. Például egy ingatlan-jelzálog-szerződés közjegyzői okirat vagy bírósági ítélet formájában végrehajtható okirat, amelynek elévülése 10 év.

A Legfőbb Semmítő- és Ítélszéknek a joggyakorlat egységesítésének érdekében elfogadott 2022/13. sz. döntésével tisztázott egy a bírói gyakorlatban vitás kérdést, éspedig azt, hogy milyen elévülési szabályokat kell alkalmazni a hitelszerződéshez kapcsolódó jelzálogjog végrehajtására.¹⁰ A döntés indokolása szerint a jelzálogjogból eredő végrehajtási jog elévülésére az az anyagi jogi szabályozás irányadó, amely hatályban volt abban az időpontban, amikor a hitelező végrehajtási joga megszületett. E tekintetben a végrehajtási eljárásra alkalmazandó eljárásjogi normák nem bírnak relevanciával. A Legfőbb Semmítő- és Ítélszék három külön esetkört különböztetett meg az elévülés kezdőnapja szerint. Ha az alapul szolgáló követelés végrehajtásának elévülése 2011. október 1. előtt kezdődött meg (az Rptk. hatálybalépése előtt, a régi Ptk. és a 167/1958. sz. dekrétum szerint), az akkor hatályos szabályozás szerint a jelzálogjog csupán járulékos természetű volt, és nem volt önálló érvényesíthetősége. Ennek megfelelően, ha a főkövetelés

10 ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, DECIZIA NR. 13/2022 DIN 06 Iunie 2022, [HTTPS://WWW.ICCJ.RO/2022/09/16/DECIZIA-NR-13-DIN-6-Iunie-2022-2/](https://www.iccj.ro/2022/09/16/DECIZIA-NR-13-DIN-6-Iunie-2022-2/) [LETÖLTVE: 2025.06.05.]

elévült, a jelzálogi igény is automatikusan elveszítette érvényesíthetőségét – külön végrehajtási cselekmény már nem volt indítható az ingatlan terhére sem. Más a helyzet azokban az esetekben, amikor a főkövetelés végrehajtási elévülése már az új Rptk. hatálybalépését követően, de még az új Pejtk. bevezetése előtt – azaz 2011. október 1. és 2013. február 14. között – kezdődött meg. Ekkor a jogalkalmazás már elismerte a jelzálogjog önálló természetét, de az alkalmazandó elévülési határidő még az 1865-ös Pejtk.-ből származott, amely szerint az ilyen végrehajtásra három év állt rendelkezésre. A harmadik időszak 2013. február 15-től kezdődik, amikor már hatályba lépett az új Pejtk., mely az ingatlan-jelzálogból eredő követelések végrehajtására tízéves elévülési időt állapít meg, elismerve azt, hogy a jelzálogjog már nem pusztán járulékos biztosíték, hanem önálló, érvényesíthető jogosultság. Ez azt jelenti, hogy még akkor is sor kerülhet végrehajtásra a zálogtárgyból, ha a főkövetelés időközben elévült – amennyiben maga a zálogjog érvényesítése még a 10 éves elévülési időn belül történik.¹¹ A Legfőbb Semmítő- és Ítélszék tehát világosan meghatározta, hogy az alkalmazandó jog a főkövetelés elévülésének kezdőidőpontjához igazodik, és ennek alapján állapítható meg, hogy a jelzálogjog végrehajtása elévült-e vagy sem.

A végrehajtási jog elévülésének kezdőidőpontját a Pejtk. 706. cikk (2) bekezdése határozza meg, mely szerint a végrehajtási jog elévülési ideje annak a pilanatnak a függvénye, amikor a jogosult először kérheti a végrehajtás megindítását. Olyan esetekben, amikor az igényt bírósági vagy választottbírósági határozat támasztja alá, a végrehajtási jog a határozat jogerőre emelkedésével válik esedékessé, így az elévülési határidő is ettől az időponttól számítandó. Más típusú végrehajtható okiratoknál (pl. közjegyzői okirat, fizetési meghagyás) az a kiindulópont, amikor az okirat alapján közvetlenül végrehajtás kérhető. A bírósági határozatok megszövegezése kapcsán a román bírósági gyakorlat hangsúlyozza, hogy a határozat késedelmes írásba foglalása – még ha a konkrét ügyben közel egy évet igényelt – kivételes helyzetet jelent, de nem befolyásolja a végrehajtási elévülési határidő számítását. A konkrét ügyben a bíróság kimondja, hogy a Legfőbb Semmítő- és Ítélszék ítéletei a kihirdetés napjától kezdve végrehajthatók, és a felek részéről felhozott indokok, miszerint a határozat megszövegezésének és kézbesítésének

11 Gabriela DĂNILĂ: i.m., 28.

késlekedése az elévülés megszakadását vagy felfüggesztését eredményezné, nem bírnak jogi alappal. A bíróság továbbá megállapította, hogy a határozat megszővegezésének késedelmes elkészítése érdemben nem korlátozta a hitelező jogait, akinek így is két év állt rendelkezésére a végrehajtás megindítására, de ez idő alatt passzív maradt és nem tett érdemi lépéseket.¹²

Fontos megjegyezni, hogy a hatályos román szabályozás nem ír elő objektív, jogvesztő határidőt a végrehajtási jog elévülése tekintetében. Érdemes azonban visszatekinteni a korábbi 1865. évi Pejtk. rendelkezéseire, különösen a 404. cikke, amely egy 1993-ban bekövetkezett módosításig tartalmazott ilyen objektív, jogvesztő határidőt, melyet 30 évben határozott meg. E szabályozás értelmében, ha egy jogerős bírósági határozatot annak kihirdetésétől számított 30 éven belül nem hajtottak végre, többé nem volt végrehajtható, és elveszítette az ítélt dolog hatályát is. Ezt követően azonban, az 1865. évi Pejtk. V. könyvének rendelkezései úgy módosultak, hogy a korábbi megoldást elhagyták. Az újonnan beiktatott 405. cikk (3) bekezdése már kifejezetten úgy rendelkezett, hogy a végrehajtási elévülési határidő leteltével bármely végrehajtható okirat elveszíti végrehajtó erejét. Ez a módosítás tehát alapvető szemléletváltást jelentett: míg korábban a 30 éves határidő objektív, jogvesztő határidő volt, amelynek letelte az ítélt dolog hatályát is megszüntette, addig a módosítás az elévülés joghatásait a végrehajthatóság elvesztésére korlátozta, a követelés anyagi jogi létét nem érintve.

3. Az elévülés joghatásai

A végrehajtási jog elévülésének joghatása kettős: egyrészt az állami kényszer alkalmazásához való jogot szünteti meg, másrészt érinti a konkrét végrehajtható okirat hatályát is. A Pejtk. 707 cikk (2) bekezdése szerint az elévülés megszünteti a végrehajtás foganatosításához való jogot, és minden végrehajtható okirat elveszti végrehajtható erejét. Vagyis a korábban megszületett ítélet, közjegyzői okirat stb. többé nem foganatosítható, a végrehajtó nem folytathatja, illetve a bíróság megszünteti a folyamatban lévő eljárást,

12 Tribunalul București, Decizia civilă nr. 2862/R din 24 septembrie 2014. Mădălina Dinu, Roxana Stanciu: *Executarea silită în Codul de procedură civilă*, Editura Hamangiu, București, 2019, 336. o.

amennyiben az adós sikeresen hivatkozik az elévülésre. Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy az elévülés nem magát a követelést, csupán annak kikényszeríthetőségét szünteti meg. Így tehát ha az adós önként teljesít az elévülés bekövetkezése után, nem követelheti például vissza a kifizetett tartozást arra hivatkozva, hogy egy már elévült tartozást fizetett meg. E tekintetben az Rptk. 2506. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben valaki egy elévült tartozást önként teljesít – például kifizeti az összeget vagy más módon eleget tesz a kötelezettségének –, utóbb nem hivatkozhat arra, hogy a követelés már elévült, és ennek alapján nem kérheti vissza a teljesítést. Ez akkor is érvényes, ha a teljesítés időpontjában nem volt tudomása arról, hogy az elévülési határidő már letelt.

A Pejtk. 707 cikk (2) bekezdésének második része külön rendelkezik arról, hogy ha a végrehajtható okiratot jelentő bírói vagy választottbíróági határozat olyan jogot állapít meg, amely nem évült el vagy természeténél fogva elévülhetetlen, akkor a jogosult új perben szerezhethet új végrehajtható határozatot, anélkül, hogy vele szemben a jogerő kifogása érvényesíthető lenne.

A román polgári eljárásjogban – hasonlóan az anyagi jogi igények elévüléséhez – az elévülés nem hivatalból alkalmazandó, hanem csak akkor van joghatása, ha az arra jogosult fél kifejezetten hivatkozik rá. A Pejtk. 707. cikk (1) bekezdése szerint az elévülés nem a törvény erejénél fogva, csupán az érdekelt személy kérelmére fejt ki joghatását. Tehát a bíróság vagy a végrehajtó nem köteles (sőt nem is jogosult) magától észlelni és alkalmazni az elévülést; arra az adósnak kell hivatkoznia, ellenkező esetben a végrehajtás – az elévülési idő eltelte ellenére – lefolytatható.

Az elévülésre való hivatkozás határideje kapcsán az Rptk. 2513. cikke úgy rendelkezik, hogy az elévülés csak első fokú bíróság előtt hivatkozható, ellenkérelemben vagy hivatkozás hiányában legkésőbb az első tárgyaláson, amelyre a feleket szabályosan idézték. Az adós jellemzően a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására irányuló perben (*contestație la executare*) terjesztheti elő az elévülés kifogását, amennyiben a végrehajtó hatóság a jogosult kérelmére már megindította a végrehajtást. Ilyen esetben a végrehajtást foganatosító bíróság az adós kérelmére megvizsgálja, hogy a határidő eltelt-e, és ha igen, az adós kifogásának helyt adva a végrehajtást megszünteti. A Bukaresti Törvényszék egyik határozatában rámutatott, hogy az

elévülés kérdésének vizsgálata nem tartozhat a végrehajtás jóváhagyására (*încuviințarea executării*) vonatkozó eljárás keretei közé, mivel ez az eljárás nemperes jellegű, a felek idézése nélkül zajlik, így az elévülés hivatalbóli vizsgálata sértene a kontradiktórius eljárás és a felek védelemhez való jogának elvét. Az elévülés kérdését kizárólag a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozás iránti perben lehet vizsgálni, ahol a feleknek lehetőségük van álláspontjuk és érveik teljes körű kifejtésére, és a bíróság mérlegelheti az elévülést esetleg felfüggesztő vagy megszakító okokat is. Az ítélet kiemeli, hogy az elévülésre való hivatkozás ebben az eljárási keretben biztosítja leginkább a felek jogainak érvényesülését.¹³

Az elévülés megszünteti a végrehajtás foganatosításához való jogot, és minden végrehajtható okirat végrehajthatóságát általa elveszíti. Ebből fakadóan a végrehajtási eljárás nem folytatható, az adós pedig véglegesen mentesül az állami kényszerrel történő behajtás alól. Ugyanakkor lényeges hangsúlyozni, hogy az alapul szolgáló anyagi jogi követelés nem feltétlenül szűnik meg. Az elévülés csak a kényszeren alapuló érvényesítést zárja ki, de a követelés, mint magánjogi tartozás fennmaradhat.

4. Az elévülés nyugvásának és megszakadásának esetei

A végrehajtási jog elévülési ideje – csakúgy, mint az általános polgári jogi elévülés – nyugvás (felfüggesztés) és megszakítás alá eshet. A Pejtk. felsorolja azokat az eseteket, amikor az elévülés nyugszik, illetve amikor megszakad, valamint rögzíti ezek joghatásait. Ezek a szabályok biztosítják, hogy a jogosult ne essen el a végrehajtás lehetőségétől olyan körülmények miatt, amelyek tőle függetlenek (nyugvás), illetve ösztönzik, hogy bizonyos cselekményekkel tartsa fenn igényét (megszakítás). Az elévülés nyugvására vonatkozó eseteket a Pejtk. 708. cikke, míg a megszakítás eseteit a 709. cikke tartalmazza. Ezek a rendelkezések jórészt párhuzamba állíthatók a Rptk. rendelkezéseivel, de tartalmaznak kifejezetten a végrehajtási eljáráshoz kötődő okokat is.

13 Tribunalul București, Decizia civilă nr. 2650/R din 16 noiembrie 2010. Mădălina Dinu, Roxana Stanciu: i.m., 342. o.

A Pejtk. 708. cikk (1) bekezdése az elévülés nyugvásának fő eseteit határozza meg, míg a (2) és (3) bekezdés ennek hatásait részletezi kimondva, hogy a nyugvás megszűnése után aaz elévülési határidő a nyugvás előtt eltelt idő figyelembevételével folytatódik, továbbá azt is, hogy az elévülési határidő nem nyugszik, amíg a bírósági végrehajtást a jogosult kérelmére felfüggesztették.

Az elévülés nyugvásának fő esetei a következők:

- (i) A törvény által megjelölt általános nyugvási okok: minden olyan eset, amelyben törvény a követelés érvényesítéséhez való jog elévülését felfüggeszti. Ez a felfüggesztési eset az Rptk. 2532. cikkére utal, amelynek értelmében bizonyos esetekben az elévülés nem indul el, vagy – ha már megindult – annak folyása felfüggesztésre kerül. A Ptk. 2532. cikke tíz ilyen esetet sorol fel: (1) házastársak között a házasság fennállása alatt, mindaddig, amíg tényleges különválás nem történt; (2) szülő, gyám vagy gondnok és a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személy között a védelem ideje alatt, egészen addig, amíg az elszámolásra nem kerül sor és azt nem hagyják jóvá; (3) vagyonkezelő és az érintett személy között (akinek a vagyonát a másik kezeli), mindaddig, amíg a vagyonkezelés meg nem szűnik, az elszámolás le nem zárul, és azt jóvá nem hagyják; (4) cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes személy esetén, ha nincs képviselője vagy törvényes gondviselője, kivéve, ha a törvény másként rendelkezik; (5) amíg az adós szándékosan elhallgatja a hitelező előtt a tartozás létét vagy esedékességét; (6) békés rendezésre irányuló tárgyalások ideje alatt, amennyiben ezekre az elévülési határidő lejárta előtti hat hónapon belül kerül sor; (7) előzetes eljárások idején, amikor a keresetindítás feltétele valamely megelőző eljárás (például közigazgatási panasz, egyeztetés), az eljárás eredményének megismeréséig, de legfeljebb három hónapig a kérelem benyújtásától számítva, ha más határidőt a törvény nem ír elő; (8) ha a jogosult vagy a kötelezett katonai szolgálatot teljesít, és készülségi állapotban vagy háborúban van, illetve ha civilként a hadsereghez tartozik katonai szükségletek miatt; (9) ha a jogosult erőhatalom (vis maior) miatt akadályoztatva van az elévülést megszakító cselekmény megtételében, mindaddig, amíg az akadály fennáll (az ilyen akadály csak akkor

számít, ha az elévülési határidő lejárt előtti hat hónapban következik be): (10) további törvényben előírt esetekben, amikor jogszabály más felfüggesztési okot is meghatároz.

(ii) A végrehajtás törvényes vagy hatósági felfüggesztése: arra az időre, amíg a végrehajtási eljárás lefolytatását törvény rendelkezése vagy hatósági (bírósi vagy más hatósági) határozat felfüggeszti. Ilyen lehet például, ha a bíróság a végrehajtási kifogás elbírálása során ideiglenesen felfüggeszti a végrehajtást, vagy törvény előír egy moratóriumot bizonyos eljárásokra (pl. adós csődje esetén a végrehajtások szünetelnek).

(iii) Arra az időtartamra, amíg az adós nem rendelkezik végrehajtás alá vonható vagyonnal, vagy a meglévő vagyontárgyak értékesítése nem lehetséges, illetve amíg az adós jövedelmét és vagyonát szándékosan elvonja a végrehajtási eljárás elől. Ez egy speciális, a végrehajtás körében értelmezhető ok. Ha a hitelező nem tud mit lefoglalni (az adós vagyona nincs, vagy azt ügyeskedéssel elrejt), akkor a törvény nem várja el a hitelezőtől, hogy 3 éven belül eredményesen végrehajtsa azt.

Az Aradi Törvényszék egyik döntése összhangban a Pejtk. 708. cikk (1) bekezdésének 3. pontjával megállapította, hogy a végrehajtási jog elévülésének határideje nyugszik mindaddig, amíg az adósnak nincsenek végrehajtható vagyontárgyai vagy azokat a végrehajtás alól kivonja. A konkrét ügyben a végrehajtás során az utolsó végrehajtási cselekmény 2017 februárjában volt, majd ezt követően a végrehajtást 2019 áprilisában megszüntették az adós vagyontalansága miatt. A bírói fórum rámutatott, hogy az elévülési határidő a végrehajtás megszüntetése után mindaddig nyugszik, amíg az adós újra nem rendelkezik végrehajtható vagyontárggyal, és mivel az adós nem tudta érdemben bizonyítani, hogy ezen időszak alatt lett volna végrehajtható vagyona, az elévülés nyugvása fennállt. Így a 2021 júliusában indított új végrehajtási eljárás az általános három éves elévülési határidőn belül történt, figyelembe véve, hogy a nyugvás bekövetkezte előtt az elévülésből csak két év telt el. A bíróság hangsúlyozta továbbá, hogy a végrehajtás újraindításának nem feltétele, hogy ugyanabban az ügyiratszámban történjen, így az új eljárás másik végrehajtó előtt történő elindítása nem jogsértő. Az ítélet jelentősége abba is áll, hogy a végrehajtási elévülés nyugvásának tényét a

bíróság az adós bizonyítási kötelezettségéhez köti, tehát az adósnak kell bizonyítania, hogy a nyugvás feltételei nem állnak fenn és így a végrehajtás elévülése bekövetkezhetett.¹⁴

Egy másik olyan körülmény, amely a hitelezőt joga érvényesítésében gátolja, az az elvülés megszakadása. A Pejtk. 709. cikk (1) bekezdése szerint az elvülés megszakad:

- (i) azon a napon, amikor a kötelezett a bírósági végrehajtás megkezdése előtt vagy annak során a végrehajtható okiratban meghatározott kötelezettség végrehajtására irányuló önkéntes cselekményt teljesít, vagy a tartozást bármilyen más módon elismeri;
- (ii) azon a napon, amikor a végrehajtási kérelem benyújtásra került, a végrehajtható okirattal együtt, még akkor is, ha azt egy hatáskörrel nem rendelkező vagy nem illetékes végrehajtási szervnek címezték;
- (iii) azon a napon, amikor a más jogosultak által kezdeményezett végrehajtási eljárásba a beavatkozási kérelmet benyújtják;
- (iv) a bírósági végrehajtás során valamely végrehajtási cselekmény elvégzésének időpontjában;
- (v) a végrehajtás folytatása iránti kérelem benyújtásának napján;
- (vi) minden más törvényben meghatározott esetben.

A megszakítást követően új elévülési határidő kezdődik. Ugyanakkor a Pejtk. 709. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy nem szakítja meg az elvülést, ha a végrehajtást a bíróság utóbb elutasította, érvénytelenítette vagy megszüntette, illetve ha magát az eljárást a jogosult visszavonta. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy eredménytelen vagy hibás végrehajtási kísérlet nem hosszabbítja meg a határidőt.

Az elvülés megszakadásának gyakorlati jelentőségét jól mutatja a Dolj Megyei Törvényszék egyik döntése, mely megerősítette, hogy az elévülési idő megszakad, ha az adós a végrehajtás megindítása előtt vagy annak során bármilyen formában elismeri tartozását. Az ügyben az adós több ízben kért részletfizetést, halasztást, illetve a tartozás kifizetésére vonatkozó teljesítési ütemezést, valamint több alkalommal kifejezte fizetési szándékát, ami az elé-

14 Tribunalul Arad, Decizia civilă nr. 339 din 12 mai 2022.

vülési idő megszakadását és új elévülési határidő megkezdését eredményezte. A döntés indokolása kiemeli, hogy akár a kifejezett, akár a hallgatóságos tartozáselismerés elegendő az elévülés megszakításához. Az is megállapítást nyert, hogy a fizetési kötelezettség részletekben történő vállalása esetén az elévülési idő számítása nem minden esetben különül el részletenként, amennyiben a tartozás egységes kötelezettségként jött létre. A törvényszék ezzel kapcsolatban kiemeli, hogy a tartozáselismerő nyilatkozat joghatása független attól, hogy az adós ténylegesen teljesítette-e az általa vállalt fizetési ütemet.¹⁵

5. Az elévülési határidőbe való visszahelyezés

Kivételes méltánylást érdemlő esetben a román lehetőséget teremt a végrehajtási jog elévülési idejének utólagos helyreállítására. A Pejtk. 710. cikke értelmében, ha a jogosult önhibáján kívül, alapos okok miatt mulasztotta el a végrehajtás kérése céljából rendelkezésére álló határidőt, kérheti a bíróságtól az elévülési határidőbe történő visszahelyezését (*repunere în termen*). A határidőbe való visszahelyezésre irányuló kérelmet az akadályoztatás megszűnésétől számított 15 napon belül kell az illetékes bírósághoz benyújtani. A bíróság a felek meghallgatása után dönt a kérelemről. Amennyiben azt megalapozottnak találja és helyt ad a kérelemnek, akkor a jogosult új elévülési határidőn belül ismét kérheti a végrehajtás elrendelését. Ilyen esetben az adós többé nem hivatkozhat a végrehajtási jog elévülésére, mivel az új határidő kezdete megszünteti az elévülés joghatását. A jogosultnak a végzés jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül újra kérnie kell a végrehajtást. E 30 napos határidő elmulasztása azonban már nem orvosolható.

Amennyiben az adós a végrehajtási eljárás során az elévülésre hivatkozik, a jogosult a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására irányuló perben (*contestație la executare*) maga is előterjeszthet olyan érveket, amelyek igazolják, hogy az elévülési idő alatt olyan események következtek be, amelyek az elévülés nyugvását vagy megszakadását eredményezték. Fontos azonban kiemelni, hogy ebben az eljárási keretben – mivel a végrehajtás megindításának lehetősége nem volt akadályozott – a jogosult már nem

15 Tribunalul Dolj, Decizia civilă nr. 645 din 17 iunie 2020

kérheti az elévülési határidő visszaállítását. Ebből következően a Pejtk. 710. cikke alapján az ilyen irányú kérelmeket kizárólag önálló keresetként lehet benyújtani.¹⁶ A gyakorlatban azonban az elévülési határidőbe való visszahelyezést meglehetősen szűk körben alkalmazzák és a bírói gyakorlat ilyen kérésnek általában csak akkor ad helyt, ha a jogosult objektív, rajta kívül álló ok (pl. súlyos betegség, a végrehajtást ténylegesen ellehetetlenítő *vis maior* stb.) miatt nem tudott időben lépni. Pusztán a fél hanyagsága vagy az eljárás bonyolultságára való hivatkozás nem elegendő indok.

A Legfőbb Semmítő- és Ítélszék 2012/1078. sz. döntésében megfogalmazottak szerint a végrehajtási jog elévülési határidejének visszaállítása rendkívüli jellegű, kivételes jogintézmény, amely csak akkor alkalmazható, ha a határidő elmulasztása igazoltan olyan körülmény következménye, amely nem róható fel a jogosultnak. A jog gyakorlása alóli mulasztás tehát csak akkor orvosolható, ha a késedelem valós, objektív és kellően indokolt okból történt. A hivatkozott ügyben a bíróság kimondta, hogy önmagában az, hogy egy felszámoló nem rendelkezett elegendő logisztikai eszközzel vagy szakképzett személyzetrel a szükséges iratok elkészítéséhez a törvényes határidőn belül – a fizetése képtelenségi eljárásra vonatkozó 85/2006. sz. törvény alapján –, nem minősül olyan megalapozott oknak, amely indokolná az elévülési határidő visszaállítását. Legfőbb Semmítő- és Ítélszék így a kérdéses ügyben elutasította az elévülési határidőbe történő visszahelyezés iránti kérelmet.¹⁷

6. A perelévülés

A Pejtk. a bírósági végrehajtás perelévülésének (*perimarea executării silite*) jogintézményét is szabályozza, amely egy sajátos szankció a végrehajtási eljárásban tanúsított passzivitás esetére (Pejtk. 697-699. cikkek). A perelévülés beállásának feltétele, hogy a végrehajtási eljárás már megkezdődött, annak folytatása azonban a jogosult egy további intézkedését teszi szükségessé,

16 Paul POP: *Efectul împlinirii prescripției dreptului de a obține executarea silită. Ce se mai poate face după împlinirea prescripției executării silite de către creditorul aflat în posesia unui titlu care și-a pierdut forța executorie?* Revista Română de Executare Silită, 2019/3, 68-75. o.

17 Înalta Curte de Casație și Justiție, Decizia nr. 1078 din 29 februarie 2012, <https://www.scj.ro/738/Cautare-dosare-si-parti> [letöltve: 2025.06.15.]

amelyet a bírósági végrehajtó írásban kért, és amelynek teljesítését a jogosult hat hónapon belül – önhibájából – elmulasztotta. A perelévülést a bíróság hivatalból vagy az érdekelt fél kérelmére végzéssel állapítja meg (Pejtk. 420. cikk).¹⁸ A perelévülést megállapító határozat ellen felülvizsgálatnak van helye, a fellebbviteli bíróságon, a határozathozataltól számított 5 napon belül (Pejtk. 421. cikk). A Pejtk. 423. cikke értelmében bizonyos perek esetében különös perelévülés következik be, ha tíz éven keresztül nem történik semmilyen érdemi perceselemény, függetlenül attól, hogy ez a mulasztás a feleknek felróható-e vagy sem. Ez a rendelkezés a rendes perelévüléssel azonos joghatással jár, vagyis a peres eljárás megszűnését eredményezi.¹⁹

A perelévülés vonatkozásában, egy konkrét ügyben a bíróság leszögezte, hogy bírósági végrehajtás perelévülése nem azonos a végrehajtási jog elévülésével, sőt, a perelévülés megállapítása nem vezet automatikusan a végrehajtási jog elévülésének megállapításához sem. Az alapesetben irányadó 3 éves végrehajtási jogi elévülés csak akkor áll be, ha az elévülési idő megszakítása vagy nyugvása nem következik be, és a jogosult nem tesz végrehajtási cselekményt e határidőn belül. Az ítélet alapján a tanulság az, hogy a perelévülés alkalmazásához a törvényi feltételek szigorú kumulatív vizsgálata szükséges. Továbbá a végrehajtási jog elévülése önálló jogintézmény, amelyre más – időbeli és formai – szabályok irányadók, és amelynek érvényesítésére a jogosult külön kérelemmel új végrehajtási eljárást is kezdeményezhet, ha az eredeti végrehajtás perelévült, de maga az elévülési határidő még nem telt le.²⁰

18 A Bukaresti Törvényszék egyik döntése alapján a végrehajtási eljárás megszüntetésére irányuló kérelem érdemi elbírálásához szükséges, hogy az azt benyújtó fél jogilag megalapozott érdekekkel rendelkezzen. A jogirodalom álláspontja szerint az érdek akkor tekinthető megalapozottnak, ha az konkrét, legitim, személyes, aktuális, és gyakorlati haszonnal jár az azt érvényesítő fél számára. Az adós érdeke abban áll, hogy a vele szemben indult végrehajtási eljárás megszűnését és az azzal kapcsolatos intézkedések hatálytalanságát kérje. A bíróság azt is megerősítette, hogy a végrehajtás ideiglenes felfüggesztése nem zárja ki a perelévülés megállapításának lehetőségét, mivel az eljárás automatikus újraindítása nem következik a felfüggesztés megszűnéséből. Ezért a végrehajtási eljárás megszűnésének feltételeinek vizsgálata gyakorlati jelentőséggel bír az adós számára. Tribunalul București, Decizia nr. 152/R din 16 ianuarie 2015.

19 SZÉKELY János: *Román polgári eljárásjog. Bővített és aktualizált 3. kiadás*, Forum Iuris, Kolozsvár, 2021, 183. o.

20 Ioan GÂRBULEȚ: *Perimarea de drept a executării silite. Condiții. Intervenirea prescriptiei dreptului de a cere executarea silită*, Revista română de executare silită, 2020/1, 221-225. o.

7. Összegzés

A román polgári eljárásjogban a jogerős bírósági határozatok, de egyéb végrehajtható okiratok kikényszerítésére vonatkozó jog, nem érvényesíthető korlátlan ideig, hanem csak a jogszabályokban előírt elévülési határidőn belül gyakorolható. Amint azt láttuk, a végrehajtási jog elévülése azt jelenti, hogy meghatározott idő elteltével az állami kényszer útján történő végrehajtás lehetősége elenyészik, bár maga a követelés, mint polgári jogi igény, nem feltétlenül szűnik meg. Rendszerint az általános elévülési idő 3 év, de törvény kivételes jelleggel más határidőt is megállapíthat. Ilyen a tanulmányban is ismertetett különös elévülési idő a 10 éves határidő, tipikusan a jelzáloggal biztosított követelések végrehajtása esetén.

Az elévülés kettős joghatása, hogy megszünteti a végrehajtás foganatosításához való jogot és az érintett okirat végrehajtható erejét is elveszíti. Fontos, hogy a román polgár eljárásjogban nincs lehetőség annak hivatalból való alkalmazására, hanem arra az adósnek kifejezetten hivatkoznia kell. Ez rendszerint az adós által indított végrehajtás megszüntetése iránti perben történik, tehát a végrehajtás megindítása következtében. A román joggyakorlat rámutatott, hogy az elévülés kérdését nem lehet a végrehajtás bírósági engedélyezése során vizsgálni, mert az egy nemperes eljárás, ahol a felek meghallgatására nem kerül sor, ezért az elévülés vizsgálata csak kontradiktórius eljárás kertében történhet.

A végrehajtási jog elévülése tehát korlátot szab a követelések kikényszeríthetőségének, ennek bekövetkeztével az adós menetsül a kényszerbehajtás alól. Amit arra rámutattunk a jogintézmény természete kettős: szorosan kapcsolódik az alapul szolgáló anyagi jogi igény elévüléséhez (monista nézet), bár egyes szerzők teljesen különálló, autonóm intézményként tekintenek rá (dualista nézet), azt hangsúlyozva, hogy a végrehajtási jog elévülése csak a kikényszeríthetőséget szünteti meg, magát a követelést nem. Álláspontunk szerint a hatályos szabályozásban a Pejtk. és Rptk. előírásai egymást kiegészítve határozzák meg e területet.

Megjegyzendő, hogy a román polgári eljárásjogban is léteznek a végrehajtási elévülést befolyásoló tényezők: a nyugvás és a megszakadás. Míg az elévülés nyugvásakor, avagy az elévülési idő felfüggesztésekor az elévülési

határidő számítása szünetel, de a már eltelt idő nem vész el és az akadály megszűnését követően folytatódik, addig annak megszakadásakor új elévülési határidő kezdődik, és a korábban eltelt időt figyelmen kívül kell hagyni.

Összegzőképpen elmondhatjuk, hogy a végrehajtási jog elévülése szerkesztése a polgári igényérvényesítés rendszerének, amely egyrészt védi az adósokat az időben korlátlanul fenyegető kényszervégrehajtástól, másrészt ösztönzi a hitelezőket jogaik ésszerű időn belüli gyakorlására. A szabályozás meglátásunk szerint igyekszik kiegyensúlyozottan ötvözni az anyagi jogi elévülés elveit a végrehajtási eljárás sajátosságaival, figyelembe véve a követelésfajták jellegét és társadalmi fontosságát.

Irodalomjegyzék

- DĂNILĂ, Gabriela: Prescripția dreptului de a cere executarea silită a contractului de ipotecă accesoriu contractului de credit. decizia iccj nr. 13/2022 pronunțată în recurs în interesul legii, *Jurnalul Baroului Cluj*, 2022/2.
- DINU, Mădălina – STANCIU, Roxana: *Executarea silită în Codul de procedură civilă*, Editura Hamangiu, București, 2019.
- DUMITRACHE, Bogdan: Unele discuții privind art. 2.504 Cod civil, *Revista română de executare silită*, 2025/1.
- GÂRBULEȚ, Ioan: Perimarea de drept a executării silite. Condiții. Intervenirea prescripției dreptului de a cere executarea silită, *Revista română de executare silită*, 2020/1.
- GRIGORE, Gabriel: Câteva probleme privind prescripția și perimarea executării silite, precum și modalitățile de invocare ale acestora, *Universul Juridic Premium*, 2020/3.
- LUNGĂNAȘU, Cătălin – ROȘU, Claudia: Controverse privitoare la prescripția dreptului de a obține executarea silită, *Revista română de executare silită*, 2022/4.
- LUNGĂNAȘU, Cătălin: Prescripția dreptului de a obține executarea silită – o poveste fără sfârșit?, *Revista română de executare silită*, 2025/1.
- POP, Paul: Efectul împlinirii prescripției dreptului de a obține executarea silită. Ce se mai poate face după împlinirea prescripției executării silite

de către creditorul aflat în posesia unui titlu care și-a pierdut forța executorie? *Revista Română de Executare Silită*, 2019/3.

ȘTEFĂNOAIA, Mariana-Alina: Prescripția dreptului de a obține executarea silită în procesul civil român – aspecte generale, *Revista Universul Juridic*, 2022/11.

SZÉKELY János: *Román polgári eljárásjog. Bővített és aktualizált 3. kiadás*, Forum Iuris, Kolozsvár, 2021.

VERESS Emőd: *Román polgári jog. Általános rész*, Forum Iuris, Kolozsvár, 2020.